

DELAVSKA POLITIKA

Izida dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
 Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
 Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
 Erbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
 Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
 nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
 čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
 Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
 mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 85

Sobota, 27. oktobra 1934

Leto IX

Nova jugoslovanska vlada

Mandatar krone je že v ponedeljek sestavil novo vlado, ki je bila zvečer zapriščena.

V novi vladi so vsi dosednji člani razen vojnega ministra. Vstopili so pa v vlado vsi dosednji šestojanuarski ministrski predsedniki P. Živković, dr. V. Marinković in dr. Srškić, kar pomeni poudarek dosedanje politike.

V novi vladi so razdeljena ministrstva naslednje: predsednik: Nikola Uzunović; minister vojske in morarice: armijski general Peter Živković; ministra brez portfelja: dr. Voja Marinković in dr. Milan Srškić; kmetijstvo: dr. Dragutin Kojić; prosveta: dr. Ilija Šumenković; pravda: Božidar Maksimović; telesna vzgoja: dr. Grga Angjelinović; trgovina in industrija: Juraj Demečević; finance: dr. Milorad Djordjević; gradnje: dr. Stjepan Srkulj; zunanje zadeve: Bogoljub Jevtić; notranje zadeve: Živojin Lazić; socialna politika: dr. Fran Novak; šume in rudniki: dr. Milan Ulmansky; promet: Ognjen Kuzmanović.

Učena komisija za socialna vprašanja

V Belgiji imajo učeno komisijo, ki že 15 let študira socialna vprašanja. Letos so se štiri dni zaprti v škofovsko hišo in pod firmo duhovnih vaj proučevali:

1. kako bi vnesli v današnji razcepljeni družbi z organiziranimi katoličani krščansko miselnost v javno življenje in v udejstvovanje vseh socialnih plasti, in

2. ali je še vredno, da se katoličani zavzemajo za srednji stan in njega obstoj.

Znanstveniki so prišli do zaključka, da so še edino »srednji« stanovi, ki lahko vzdržijo in ohranijo današnji družabni red. Kapitalisti in delavci so že opredeljeni, zato ne pridejo v poštev.

Srednji stan se mora boriti, da ne postane proletarec. Osnuje naj združništvo, denarne zavode, združji naj se. Zakaj danes je še vedno nosilec družabnega sistema itd.

Mi nismo učenjaki, mislimo pa, da je kapitalizem močnejši kakor »srednji« stanovi. Klerikalizem se obrača sedaj na ta stan, ker sta ga fašizem in kapitalizem spravila v zadrego. Zmotno pa je, da bi bil to pometen izhod ali celo mogoč. Število proletarijata se s tem »problemom« ne zmanjša, produkcija ne bo večja. S tem se torej družabne razmere ne morejo prav nič izpremeniti, pač pa iznova komplicirati. Mi smatramo tako propagando za politično agitacijo.

Izhod iz današnje svetovne krize je samo suksesivna socializacija pomočkov za življenjski obstoj družbe.

Draginja narašča v Nemčiji

tako, da je bila vlada prisiljena odrediti občutne kazni za prekomerno podražitev najpotrebnejših živil. — Prepoved pa bo imela najbrž samo teoretični značaj, ker se druginja v današnji Nemčiji ne da z dekreti odpraviti. Blagoslov fašizma!

Redni sestanek narodne skupščine in senata se je vršil včeraj ob 10. uri dopoldne.

Volilna zmaga socialistov na Norveškem

„Mrtvi“ marksizem napreduje. — Glavno mesto Norveške — rdeče

Dne 15. in 16. oktobra so se vršile na Norveškem občinske volitve, katerih izid je upravičeno presenetljivo evropsko javnost. To presenečenje je tako veliko, da n. pr. naše izvrstno informirano dnevno časopisje še vedno lovi sapo in njegovi izdajatelji premišljujejo, kako bi rezultat volitev sporočili svojim čitateljem. Občinske volitve na Norveškem so namreč končale

z zmago socialistične delavske stranke, ki si je priborila skoroda večino glasov.

V 141 občinah je Delavska stranka dobila 1200 mandatov, ali 290 več kot jih je imela doslej, in skupno 86.849 glasov. V odstotkih izračunano je za strankine kandidate glasovalo 47 odstotkov vseh volilcev.

Meščanske in kmečka stranka skupno pa so osvojile 1460 mandatov in izgubile 230.

Za delavsko zmago najznačilnejše dejstvo tiči v tem, da je stranka

napredovala pravtako na deželi kot v mestih in industrijskih krajih.

Njej nasprotna kmečka stranka zaznamuje velike izgube na rovaš socialistov, ki nevzdržno prodirajo tudi med kmečkim prebivalstvom. (Na Švedskem n. pr. podpira kmečka stranka socialne demokrate in si na ta način krepi pozicijo. Op. ur.)

Posebno uvaževanja vredno dejstvo pa je, da je socialistična Delavska stranka pri teh volitvah, prvič odkar obstoja,

zmagala v glavnem mestu države v Oslu, kjer je dobila od 84 mandatov 44.

Občinska uprava je s tem prešla v socialistične roke, kar bo gotovo v prid vsemu delovnemu življu tega velikega mesta.

Z izidom teh volitev je težko prizadeta reakcionarna vlada, ki že iz za zadnjih parlamentarnih volitev le s težavo brani svoje pozicije in vztraja na krmilu, kljub temu, da je ljudstvo ne mara. Pri parlamentarnih volitvah je namreč osvojila Delavska stranka

69 mandatov od skupno 145.

Ker se je bil boj pri volitvah za ali proti vladi in je v tem boju pridobila Delavska stranka na celi črti na terenu, je pričakovati, da bo vlada končno izvajala konsekvence in od-

stopila. V tem trenutku bi prišla za sestavo nove vlade v poštev samo delavska stranka, ki bi mandat tudi sprejela, ker je že takoj po parlamentarnih volitvah zahtevala vlado zase.

Bliža se čas,

ko bo tudi na Norveškem stopila na čelo države socialistična delavska vlada.

kakor je že to slučaj na Danskem in Švedskem.

Norveška delavska stranka je bila svoj čas priključena komunistični internacionali, je pa iz nje izstopila, ne da bi bila vstopila v Socialistično delavsko internacionalo, vendar pa pripadajo vse strokovne organizacije, ki so kot celota priključene Delavski stranki, Mednarodni strokovni zvezi.

Izid občinskih volitev na Norveškem je za svetovno socialistično gibanje velikega pomena in najbolj jasno dementira fašistične preroke, ki se tako radi širokoustijo, oznanjujoč propad marksizma.

Marksizem živi na veliko jezo vsega, zlasti pa nemškega fašizma. Živi baš v deželah, v katerih prebiva prava pristna »germanska nordijska rasa«, rasa, o kateri pravijo nemški fašistični mogotci, da je edina poklicana nositeljica nemškega nacionalnega »socializma«. In vendar so uprav nordijski narodi tisti, ki o fašizmu nočejo ničesar slišati, ampak iščejo svoj

spas v uresničenju menarodnega socializma.

Zavedajoč se svojega človeškega dostojanstva, odklanjajo diktaturo puhlih glav nacionalnih šovinistov in hočejo kot svobodni ljudje živeti v svobodni človeški družbi, ki ne bo poznala izkoriščanja in zatiranja človeka po človeku in podjarmljenja naroda po narodu.

Norveški delavci in kmetje so v tej zgodovinski uri storili svojo dolžnost, pokazali so s svojim nastopom, da je socializem nepremagljiv, da socialistično gibanje napreduje kljub vsemu in da ga more ovirati fašizem samo toliko časa, dokler bo imel na razpolago dovolj oborožene sile, ki bo tiščala ljudstvo k tlom.

Trajno se s silo vladati ne da;

ljudstvo, osvobojeno fašistične tiranije, pa se bo izreklo za socializem, kakor se zanj izrekajo svobodni nordijski narodi.

Španska kri ni tekla za pravico

Ljubljanski »Slovenec« pravi v polemiki z našim listom, da se tam delavci niso borili za republiko ali svoje pravice ter, da je klerikalna stranka Gil Roblesa sama — republikanska, Ugotovimo najprej to, da klerikalna stranka ne more biti iskreno republikanska, ker se to ne zлага z vaticanskimi dogmami. Stranka je to jasno pokazala ob prevratu. Pozneje so klerikalni fevdalci organizirali precej obsežen upor, ki ga je vlada zatrla še pred popolnim izbruhom. Resnicoljubni list menda tudi ne bo tajil, da so se fevdalci in klerikalizem uprli agrarni reformi,

ki je bila le deloma izvedena ter so se zaradi tega tudi izneverili vladni večini in celo priredili veliko demonstracijo proti tej zahtevi delavstva. Delavski zastopniki v vladi so zapustili svoja mesta v parlamentu, ker je predsednik vlade popuščal napram tej reakciji.

Tak politični položaj je izzival delavstvo in mu grozil, da reakcija zmaga in je tedaj konec delavskih pravic in svobodnin. Kdor bere »Slovenca«, ta dobro ve, kaj zagovarja ta list in kdaj se je zavzel za svobodo in pravice delavcev.

Glejte: Vatikan se brati z boljševiki!

Pogajanja med Vatikanom in Moskvo

Katoliški škof Neveau, ki že osem let pastiruje v Moskvi, je bil pozvan v Rim, kjer bo dobil navodila za pogajanja s sovjeti, v dosego svobodnega misijonskega udejstvovanja katoliške cerkve na vsem teritoriju sovjetske Rusije.

Radovedni smo le, kaj bo potem z zloglasnimi protibrezbožniškimi razstavami »Pro Deo«, ki jih za vstopnino razkazujejo po »kulturnih« državah. — In kako se to strinja s tisto kampanjo, ki jo je vodil katoliški tisk proti sprejetju Rusije v Društvo narodov? Ali niso gospodje še pravkar zaklinjali državnikov, naj nikar ne iščejo stikov z ruskimi boljševiki, da se ne okužijo in preprečijo, da bi se razširila ruska brezbožna kuga po vsem svetu. Skoroda izgleda, da se je ta kuga že oprijela vaticanske diplomacije, ki se sedaj pripravlja na sklepanje pogodb z boljševiki. Res božanski prizor, ko bodo sedeli gospodje v škrlatu z brezbožniki za eno mizo in si bodo drug drugemu podajali pero. Ali ne bo svet padel s tečajev, ali se ne bo zemlja odprla? Takrat bodo pozabljena boljševiška grozodejstva v Španiji, o katerih ve toliko poročati vaticanski tisk, takrat bo zapihal drug veter preko vaticanskih zidov in veterica se bo zasukala v drugo smer. Gospodje bodo plašče obrnili po vetru, ljudstvu pa bodo rekli, da je tako prav, kar delajo, ker oni imajo vedno prav.

Namen posvečuje sredstva, zato tudi s hudičem, če ne gre drugače. Stara je ta »moral«, toda gorje človeštvu, ki jo trpi. Delavstvo že ve, zakaj jo pobija.

Okoli izročitve Paveliča in Kvaternika

Različna mnenja pravnikov

Ves svetovni tisk se bavi z vprašanjem izročitve dr. Paveliča in Kvaternika, kakor tudi dr. Periča, ki je bil, kakor se zatrjuje, te dni aretirani v Belgiji. Najbolj glasno je seveda italijansko fašistično časopisje, ki zatrjuje, da na izročitev obeh obdolžencev ni misliti, češ, da ni nikakor dokazano, da bi bila sodelovala pri atentatu v Marseillu. Pa tudi mnenja pravnikov so razdrojena. Sloviti francoski pravnik prof. de Barbes trdi, da Italija ni dolžna izročiti obdolžencev, medtem ko je Italijan prof. Floriano mnenja, da bo Italija morala ugoditi zahtevi Francije.

Španija uči

Mehika izganja katoliške duhovnike

Parlament je sklenil, naj se vsi katoliški duhovniki iz Mehike izženejo. Posamezne mehiške države so že pričele z izvršitvijo tega sklepa. Čudno: Mehika je tudi španska država.

Kavo še vedno uničujejo

V Braziliji so letos uničili 1 milijon 147.000 vreč kave. To poročilo pove, koliko kave so v Braziliji uničili. Bolj redko pa poročajo, koliko bolj potrebnih živil, živine, surovin za obleke in drugih potrebščin se uničuje še drugod, da ne — padejo cene.

Španija v zgodovini in danes

Delavci, poštenjaki, primerjajte in sodite!

Grmade gore in glave padajo

Naj govori zgodovina:

Inkvizicija, posebna ustanova rimske cerkve za zasledovanje in kaznovanje odpadnikov, je bila uvedena pod papežem Lucijem III. (1183). Prvo praktično preizkušnjo je prestala pod papežem Inocencem III. (1199) v bojih proti Albingenžanom v Franciji. Opat Arnold pl. Citeaux je v imenu sv. inkvizicije zapovedal križarjem pri napadu na mestu Beziers in Carcas: »Pobijte jih vse, Bog bo med njimi že spoznal svoje.« Padlo je tedaj na tisoče Valdenžanov in katoličanov. — Touluski cerkveni koncil (1229) je uvedel štiri vrste inkvizicijskih kazni, najhujša je bila poenae maiores. — Ta kazen je imela za posledico konfiskacijo imetja, dosmrtno ječo (ako se je spokoril), ali pa so človeka živega zazidali oz. sežgali. — Ogromno je število ljudi, ki so jih sežgali na grmadah, še več pa so jih usmrtili pri krvavih pohodih. Imetje od inkvizicije pomorjenih ljudi so si delili dominikanci, ali pa papeži in posvetna oblast. Razen tega je inkvizicija poznala tkzv. III. vrste kazni: poenae infames, ki je obstojala v strašnem telesnem mučenju in pohabljenju verskega odpadnika. V Španiji je posebno grozno divjala inkvizicija okoli l. 1391. proti Maurum. Papež Sikst IV. je na prošnjo španskega kralja imenoval krvoločnega dominikanskega priorja Tomaža de Torquemada za velikega inkvizitorja (1484—1498). On in njegov naslednik Peter pl. Arbués, ki so ga 1485. umorili maščevalci njegovih nešteti žrtev, imata na vesti na tisoče umorov nedolžnih ljudi. Tega Arbuésa pa je papež Pij IX. l. 1867. proglasil za svetnika. Inkvizicija je trajala na Španskem do Jožefa Napoleona (1808), potem pa se je nadaljevala pod Ferdinandom VII. (1814), dokler ni bila 1834 končno veljavno ukinjena. Tisoči so zgoreli na grmadi, desetisoče je posekal inkvizitorski meč, njihovo ogromno imetje pa je podedovala cerkev.

Grozodejstva marksistov ...

»Slovenec« z dne 25. oktobra piše:

»Kakor poroča španska vlada in časopisje, se je redni vojski posrečilo udušiti krvavo revolucijo, ki so jo pod vodstvom znanega revolucionarnega marksista Larga Cabaliera dvignili komunisti in pa socialistični sindikalisti.

»Delavska Politika«, glasilo naših obmejnih komunno-marksistov (ali bi radi juždežev groš za to infamno denunciacijo? Op. ur.), je sedaj z veliko vneto vzela v zaščito te plačane atentatorje in upornike v Španiji, in vso stvar po svojem 80 let starem receptu skuša prikazati kot borbo med proletariatom in — klerikalizmom, ali še bolje: med črno klerikalno reakcijo, inkvizicijo, suženjstvom in pogumnimi borci za republiko in človečansko bratstvo.

»El Debate« (jezuistiški organ, Op. ur.) poroča, da je v Asturiji v času, ko so jo imeli zasedeno uporniki, bilo masakriranih na stotine popolnoma nedolžnih in neoboroženih ljudi, od teh je bilo umorjenih samo v enem kraju, v Sami 110. Isti list poroča naravnost o strašnih grozodejstvih, ki so jih uganjali anarhisti zlasti nad duhovniki, redovniki in redovnicami. P. José Villanueva, ravnatelj katoliškega semenišča, je bil mučen na grozen način: polili so njegovo obleko s petrolejem in živega sežgali. Nekega drugega duhovnika so slekli, ga v neki mesnici natakli na železen kavli, ki mu je predril grlo, k nogam pa so mu dali napis: Svinjsko meso naprodaj! Tretjega duhovnika so razsekali na kose in ga v isti mesnici izpostavili kot meso naprodaj. Prav tako so anarhisti z dinamitom pogнали v zrak dva dekliška zavoda. V neki drugi vasi so revolucionarji prisilili duhovnika, da molji pogrebne molitve nad jamo, v katero so zmetali več ubitih gardistov. Še preden so molitve bile končane, se je duhovnik sam zgrudil v jamo, ubit od dveh streliv ...

Kakor povsod na svetu, tako gre tudi voditeljem španskih marksistov za borbo proti veri in Cerkvi, ki jo z njenim idealističnim svetovnim nazorom smatrajo za glavno oviro, da človek ne postane topa, izmehanizirana in izmaterijalizirana žival.

... plemeniti nastop Marokancev

»Jurto« z dne 25. oktobra piše:

»Na cestah v Oviedu je ležalo tisoč razpadajočih trupel, ki so jih morali takoj sežgati. Koliko je bilo smrtnih žrtev, koliko je izgubilo ljudi življenje v plamenih ali pa pod razvalinami porušeni hiš, se točno ne more dognati.«

Odkod naenkrat toliko žrtev? Čitajmo dalje:

»Ko so čete generala Ochoa zavzele predmestja Ovieda, so skušali voditelji upornikov pobegniti, vendar pa so jih mnogo zajeli. Postavili so jih na čelo čet, ki so korakale v Oviedo, ter jim zagrozili, da bodo takoj postreljeni, kakor hitro bi padli prvi strelji upornikov. Ko so revolucionarji pričeli streljati, je general Ochoa sam ustrelil enega izmed socialistov, Bonifacija Martina.

Po zasedbi Ovieda so izsledili uporniško skladišče municije, ki so je našli 15 ton.

Maroško vojaštvo ni pri naskoku na mesto nikomur priznalo. Samo na dvorišču pehotne vojašnice so postrelili 700 upornikov. Koliko so jih ustrelili drugod, ne bo nikdar točno ugotovljeno. Maroški vojski so v glavnem nastopali proti upornikom z bajoneti in so v prvih dneh našli mnogo trupel na cestah z razparanimi trebuhji.

Vojno sodišče v Oviedu je obsodilo 4 upornike na smrt, ker so ubili 3 republikanske gardiste. Sodišče v Leonu je isto storilo z dvema obtožencema.

V Madridu je policija aretirala predsednika delavske zveze Gracio in sina Caballera.

Glavno središče vstaje je bilo v Mijeresu, kjer se je upornikom posrečilo organizirati pravo tovarno za izdelovanje bomb. Ko so vstajo udušili, je bilo posebno veliko žrtev zaradi bombardiranja iz vojaških letal.

Vlada je sklenila na sinočnji seji, da se bo predstavila parlamentu pred začetkom prihodnjega tedna, ker še zbira podatke o zadnjih dogodkih v Asturiji.

Humanost v meščanski vojni

Praški »Sozialdemokrat« z dne 24. oktobra piše:

»... Da opravičijo bestialnosti, ki so jih zagrešili španski klerikalci, pripovedujejo klerikalni listi, da so v Asturiji morili (revolucionarji seveda, Op. ur.) žene, otrokom iztikali oči itd. ...

Da so vse te vesti o grozodejstvih (revolucionarjev, Op. ur.) zlagane, dokazuje dejstvo, da španska vlada, ki ima gotovo interes, da prikaže upornike kot hudobneže, o vseh teh stvareh ne poroča niti z besedico, pač pa opisuje potek kazenske ekspedicije v Asturiji, da je tamkaj artilerija porušila velike tovarniške zgradbe in jih izravnala z zemljo, da so bežeče prebivalce obstreljevali s strojnimi iz letal in da je artilerija z enim samim strelom v rudniški rov zasula 100 rudarjev.

Tudi v Španiji je bilo baš nasprotno od tega kakor lažejo klerikalci. Revolucionarji so bili humani in kontrarevolucija, ki se ima za svojo zmago v nemali meri zahvaliti humanosti delavcev, je odgovorila s smrtnimi obsodbami in pokolji.

Bivši katalonski notranji minister Josef Dencas (sedaj v Franciji, Op. ur.) pripoveduje ne samo o groznem početju policije in vojaštva z ujetniki in kot talci zaprtimi ženami, ampak pravi tudi, da je glavni vzrok poraza v Barceloni dejstvo, da so revolucionarji predolgo čakali. Imeli so dovolj dinamita, da bi bili lahko razstrelili v zrak vojašnice. Ampak jih niso, ker so hoteli varovati človeško življenje. Posedovali so strojne puške in municijo, da bi bili lahko pokosili cele kompanije proti njim nastopajočega vojaštva. Vendar niso hoteli streljati, ker so hoteli preprečiti prelivanje krvi. Tako je potekel dragocen čas. General Batet pa je med tem spravil svojo artilerijo v postojanke in je nameril topove. Še preden je dogovorjeno premirje poteklo, so začeli topovi bruhati ogenj na poslopja, v katerih so se nahajali uporniki. S pomočjo najstrašnejšega orožja in brez ozira na človeško življenje je Batet udušil katalonsko revolucijo. Katalonska revolucija je bila izgubljena radi svoje humanosti.

Obrov:

Odločitev bo padla v Angliji

Po kongresu Delavske stranke (Labour Party)

Koncem septembra t. l. se je vršil v Southportu kongres Angleške delavske stranke, ki po svojih sklepih ne pomeni ogromne važnosti samo za dežele angleškega imperija, temveč utegne postati odločilen za ves civilizirani svet. Angleško delavstvo je na tem kongresu spregovorilo, da zahteva za definitivno ureditev sveta novo organizacijo človeške družbe, na temelju socializma.

Nikjer na svetu niso sklepi kongresov tako merodajni, kakor ravno na Angleškem. Dočim porabljajo v drugih krajih kongrese bolj v agitacijske in reprezentativne svrhe, so kongresi na Angleškem

Živ odraz življenja in njegovih trenutnih potreb.

Zato so tudi njihovi sklepi manj filozofsko-teoretični in nič dogmatični, pač pa vedno usmerjeni v to, kaj je z razpoložljivimi silami mogoče izvesti. Če je letošnji kongres izpregovoril zadnjo in odločilno besedo, potem je treba vedeti, da ta zadnja beseda ni fraza, ki naj bi temu ali onemu imponirala, temveč znak, da je moč angleškega gibanja tako narasla, da čuti dovolj sile za odločilni udar. To dejstvo potrjuje tudi povsem organski razvoj angleškega delavskega gibanja, ki se ni začelo na kak znanstveno-teoretični podlag, temveč iz čistih potreb delavnih ljudi. Za visoke teoretike so bili marsikateri sklepi angleških kongresov na »pomilovanje vredni nižini« in tako vsakdanji, da se je marsikomu zdelo, da ne zaslužijo dostojanstva velikih kongresov. Angleški delavec je pa videl na kongresu vedno odraz svoje volje, zato je tudi z vso silo pomagal, kongresne sklepe do zadnje črke prave v življenje. Poznavalci angleških razmer prerokujejo, da bo tudi letošnje sklepe masa angleškega delavstva

z vso odločnostjo, ki je lastna anglosaški »rasi«, pravljala v življenje.

Po vsem tem je razumljivo, kako senzacijo je vzbudil kongres po

vsem svetu. Najbolj se to razpoloženje kaže iz nemškega časopisja, ki je kljub ostri cenzuri prinašalo članke, ki so vse prej ko tolažilni za njihove sedanje vlastodržce. V informacijo našim čitateljem prinašamo v izvlečku enega teh člankov, ki ga je napisal dr. Kurt von Stutterheim za Berliner Tageblatt od 6. 10. t. l. Dasi članek ideološko ni povsem točen, je pa vendar izvrsten znak dobe, ki prihaja.

Stutterheim je londonski dopisnik B. T. in piše o sklepih naslednje:

»Renasansa delavske stranke tri leta po njeni katastrofi v letu 1931. spada med politične čudeže današnje dobe. Brez denarja, brez parlamentarnega vpliva, brez jakih vodilnih osebnosti se je delavska stranka povzpela zopet na tako višino, da so ji potrebne le še ene volitve, pa bo postala zopet polnovredna opozicijska stranka. (Če ne, večinska, Op. pisca). Ta porast ji je uspel, četudi sedanja angleška konzervativna vlada ne vodi angleške politike brez uspehov. Anglija ima zadnja leta svoj budžet uravnotežen, njeni davki so se, kljub večjemu oboroževanju znižali, trgovina in poljedelstvo sta pa je v stalnem zboljševanju.

Dočim se ves svet bori za rešitev iz svojih materijalnih težav, z revolucionarnimi ali vsaj reformatorskimi sredstvi, po katerih so morale seči Nemčija, Italija, Rusija, Zedinjene države ameriške in celo Francija, se Anglija pod vodstvom konzervativcev ni niti za ped oddaljila od svojega klasičnega kapitalizma in liberalističnega internacionalnega finančnega gospodarstva. Baš to dejstvo pa tudi kaže, da sanacija gospodarstva pri teh metodah ne more biti trajna in to je parola, s katero kritizira delavska stranka konzervativce in pod to parolo zbira delavska stranka svoje mase. Delavska stranka je po katastrofi l. 1931. bila povsem potisnjena iz politične in parlamentarne arene. V zatišju političnega azila se je delavska stranka zavedla svojega ideološkega premo-

ženja in razčistila svoje prejšnje napačne. Ob pravem času je spoznala, da so časi vsesplošnih obljub in lepih volilnih govoranc končnoveljavno minuli. V tem zatišju je izdelala ostro zarisani program, ki nosi napis: **socijalizem**. Bodoča delavska vlada bo imela glede tempa izvedbe tega programa sicer pristo roko, toda imela bo ostro zarisani program, h kateremu je kongres še sprejel petletni delavni načrt, ki ga je izdelala socijalistična liga. Vse članstvo stranke od levice do strokovnih in zadržnih organizacij si je pa popolnoma složno, da je treba Narodno banko, vse glavne industrije, vsa prometna sredstva in zemljo, ter rudnike, odvzeti v danem trenutku iz privatne lastnine ter jih izročiti v službo javnosti.

Kakor se je angleško delavstvo zelo zradikaliziralo, je vendar med angleškim in ruskim socijalizmom prav globoka razlika. (Kakor so različne tudi razmere. Op. pisca). Ne glede na to, da si puščajo Angličani mnogo več časa za izvedbo svojega programa in da so pripravljene izplačati svojim kapitalistom odškodnino za odvzete objekte, tako tudi ne mislijo razgnati parlamenta s puškinimi kopiti. Lordska zbornica mora sicer izginiti, toda le zato, da ne bo mogla sabotirati delovanja poslanske zbornice. Torej v parlamentarni dvorani in ne na ulicah kakega rdečega Towra naj bo rojena nova Anglija. Tudi kralj bo lahko nemoteno ostal v svoji Buckingham-palači.

Doma in po svetu

Vse zabavne prireditve zabranjene. Za dobe najgloblje žalosti za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Ujediniteljem, ki je trajala do 25. t. m., ni dovoljena absolutno nikaka zabava ne plesi ne zborovanja ne kakršnoli druge prireditve. Zlasti je prepovedano popevanje, godba, kvartanje, igranje domina, biljardiranje, tombole in druge igre po javnih lokalih. V tem času so dovoljene samo komemoracije in sicer v zaprtih prostorih.

Od 26. t. m. pa do vštete 21. novembra t. l., to je za

tako bosta tudi knezoškoča v Canterburyju in Yorku lahko mirno dalje škofovala.

Sicer je veliko vprašanje, če bi se angleško delavstvo izreklo za parlamentarizem in demokracijo in proti vsaki diktaturi, če bi obstojalo v Angliji štiriindvajset strank. Tako se pa vrača Anglija po brezpogojnem razpadu liberalne stranke k svojemu tradicionalnemu dvostrankarskemu sistemu, od katerih eden kliče z vso odločnostjo: socijalizem, drugi pa z isto neomahljivostjo: antisocijalizem!

Vse drugo je v današnji Angliji postranska stvar. Vsake bodoče volitve se bodo odslej vršile v znamenju ali — ali, in vsake bodo predstavljale svetovno zgodovinski dogodek. Na dan pa, ko bo Reuterjeva agencija brzojavila v svet: delavska stranka je osvojila 350 mandatov, bo bila za vse človeštvo odločilna ura. Ali se bo to zgodilo pet let prej, ali kasneje, na stvari ne more ničesar izpremeniti.

Dočim je kongres delavske stranke spregovoril svoje, je zboroval ob istem času v Bristolu drugi tabor: kongres konzervativne stranke, ki je prav tako precizno in z isto zagrienostjo formuliral svoj bojni klic: antisocijalizem! Tako je prišla Anglija, ki je živela stoletja od samih kompromisov do odločitve v najvažnejšem vprašanju, kakršno ni bilo še nikdar postavljeno ljudstvu v odločitev. Oči vsega sveta bodo odslej obrnjene v Anglijo.

trajanje globoke žalosti, so dovoljene samo prireditve resnega ali prigodnega značaja, kakor gledališke in kinematografske predstave, koncerti, godba in druge prireditve, ki niso veselega značaja. Dovoljeni so tudi sejmi, sestanki in slične prireditve, vendar ne sme biti godbe ne zabave ne pod milim nebom ne v zaprtih prostorih. V tem času ne bo dovoljeno nobeno javno veseljačenje, popevanje, ne godba, ne kvartanje, ne biljardiranje, igranje domina, tombole, ne nobena druga zabava, ne ples ne kakršnoli druga pri-

V ogledalu

Strah ima velike oči

Samo naslove »Slovenca« z dne 7. t. m. vzemimo: »Marksizem preliha kri.« — »Pred proglasitvijo boljševiške republike v Barceloni.« — »Kako je izbruhnil rdeči punt?« — (Črna katoliška vlada gre) »s tobovi...« (in) »Z bajoneti nad barikade.« — »V Asturiji ustanavljajo sovjete.« — »Enotna rdeča fronta.« — »Moskva hoče spraviti v eno črto ves svetovni marksizem.« — »Resnica za rdečo masko.« — »Iz rdeče kronike« itd. itd. In vsi ti naslovi in ves strah, ki zveni iz člankov in poročil pod temi naslovi, in vse pobijanje marksizma in socializma v teh člankih se vrši na naslov onega svetovnega nazora in onih, ki so baje »za večno odigrali«. Mi se vprašamo samo: ali je res treba mrtveca še linčati? Ali je res treba onega, ki ni nevaren, pobijati? Ali je res treba se bati onega, ki ga ni? To je potrebno samo tistim, ki imajo grešno dušo, kosmato in slabo vest, kajti strah ima velike oči. Toda to pot je ta strah povsem upravičen, kajti socializem živi, vstaja, se razvija in zmaga. In mešetarji iz templja to vedo!

reditev ne zabava. Prav tako ne bodo dovoljena zborovanja ne kakršnakoli javna manifestacija.

Požar v železniških delavnicah v Vel. Bečkereku je napravil četrt milijona Din škode.

Orožje marseljskih atentatorjev je bilo nabavljeno v Trstu pri firmi Angelli & Bernardi.

Gömbös pojde v Rim kasneje, tako želi Mussolini, ker se mu zdi položaj glede marseljskega umora še nejasen.

Religijski spor v nemški protestantski cerkvi postaja vedno bolj akuten. Vlada bi rada »vistosmerila« vse protestantske vernike v državi in jim njihovo vero po svoje prekrojila. S tem poslanstvom je poverila od nje postavljenega državnega cerkvenega poglavarja, nacionalno-socialističnega škofa Müllerja. Njegovemu škofovanju se pa večina protestantskih pasttorjev ne mara podvreči in zlasti v južni Nemčiji kažejo v tem pogledu odločen odpor ter se zbirajo okrog pravovernega bavarskega protestantskega škofa dr. Meiserja, ki ga je vlada radi tega dala aretirati. Pravoverni protestanti so pa priredili nato škofu Meiserju veliko simpatijsko manifestacijo, ki je grozila, da se izprevrže v burno demonstracijo tako, da so bile oblasti prisiljene izpustiti škofa Meiserja. Istočasno so pravoverni pasttorji, ki se nahajajo v ostri opoziciji proti vladnemu državnemu škofu Müllerju, na svojem kongresu sklenili voditi odločno borbo proti poskusom posvetne reformacije protestantske cerkve s strani nacionalnih socializmov.

Smrtnih žrtev na Španskem je bilo okoli 3000 v zadnjih bojih. Delavski boji proti politični in socialni reakciji so vedno težki, kakor za vsako pošteno in pravično stvar.

V španskih ječah se nahajata sin socialističnega voditelja Largo Caballero in predsednik splošnih socialističnih strokovnih organizacij Garcia. — Te dni so bile že razglašene prve smrtne obsodbe. Privilegiji fevdalcev in klerikalizma na Španskem se ščitijo s krvjo delavcev, ki se bore za svobodo in enakopravnost. Po »Slovenčev« morali je to seveda naravno in moralno.

V tekmovalnem poletu iz Anglije v Avstralijo sta si angleška letalca Scott in Black priborila svetovno prvenstvo. Preletela sta 22.000 kilometrov dolgo pot v 70 urah in 58 minutah. Dva izmed letalcev sta se na tem poletu zrušila v Italiji na tla.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Bivši dunajski župan s. Seitz Karl bo izpuščen?

Bivši dunajski župan s. K. Seitz se še vedno nahaja v sanatoriju in pod policijskim nadzorstvom ter bo te dni izpuščen. Podvreči se bo pa moral, ko si nekoliko opomore in se okrepi, operaciji želodca.

28. oktober važen dan za železničarje

Volitve v bolniški fond

Volitve so tajne

V nedeljo, dne 28. t. m. bodo železničarji zopet odločali o svojem bolniškem fondu, ki je ena izmed najvažnejših socialnih ustanov železniških uslužbencev.

Ogromno je število železniških uslužbencev, ki danes — ne po lastni krivdi — niso organizirani, ki pa nedomno tvorijo večino članov te ustanove. Člani fonda, ki se zanimajo in ki predvsem hočejo, da bodo soodločevali v tej ustanovi, so podvzeli korake, da se bo tudi v bodoče uvaževala volja večine članstva in vodilo nadzorstvo nad delom in razvojem te ustanove.

Poseben akcijski odbor je sestavil listo iz železniških uslužbencev, kojih imena so dovoljna garancija, da bodo kot delegati stremeli z vsemi močmi za tem, da se bo razvijalo gospodarstvo te ustanove izključno le v prid članov. Nosilec liste je vlakovodja Teodor Mravlje iz Ljubljane.

Napadi s strani nacionalnih železničarjev, ki bi si radi priborili večino tudi v območju ljubljanske oblastne uprave, so brezpomembni, ker so železničarji že zdavnaj spoznali, kdo pravilno zastopa njihove interese. V centralni upravi sedijo izključno gospodje, ki pripadajo nacionalnim vrstam in ki plodonosnega in iniciativnega delovanja dosedanje delegacije v območju ljubljanske uprave niso hoteli upoštevati. Številne zahteve in predloge, ki jih je stavila ljubljanska uprava fonda so zavračali, pozneje pa, ko ni šlo drugače, so mnoge izmed njih morali upoštevati, kar je najlepše zadoščenje za trud in požrtvovalnost dosedanje delegacije fonda v Dravski banovini.

Tudi v bodoče se bo borila delegacija na listi Teodorja Mravljeja za finančno samopravo oblastnih uprav bolniškega fonda, za neodvisnost fonda od delodajalca ter podreditev fondovega delovanja pod nadzorstvom ministrstva za socialno politiko, za zidanje prizidka na Golniku, za čim večje

dajatve, proti povišanju prispevkov upokojencev itd. itd.

Dosedanja delegacija je s svojim delom dokazala, da je vsikdar imela pred očmi le interese članov te ustanove, zato bodo železničarji v nedeljo, dne 28. oktobra oddali v kuverto belo glasovnico, katere nosilec je Teodor Mravlje.

Vsak zaveden železničar naj smatra to za svojo dolžnost.

Kako se voli!

Vsak član bolniškega fonda dobi pri svoji službeni ednici uradno kuverto, ki ima napis »Glasovnica za volitve skupščinarjev bolniškega fonda«. Progovni delavci dobijo kuverte pri svojem progovnem mojstru, upokojenci pri oni postali, kjer oddajo legitimacijo za podaljšanje. Železniški upokojenci (člani bolniškega fonda) se opozarjajo, da morajo na dan volitev skupščinarjev bolniškega fonda v nedeljo, dne 28. oktobra, prinešti na volišče s seboj članski list, ker se drugače volitev ne morejo udeležiti.

Vlakospremno osebje in strojno osebje, ki je na prosti, odda glasovnico na eni izmed postaj, kjer je več postanka. Vsi ostali pa pri volilni komisiji, pri svoji službeni ednici. Vsakdo mora sam osebno oddati svojo glasovnico v zaprti kuverti, ki je žigosana z žigom oblastne uprave in v katero je vložil belo glasovnico z nosilcem liste, vlakovodjem

Teodorjem Mravljetom.

Kuverto je treba oddati zalepljeno v nedeljo med 8. in 14. uro volilni komisiji, vsak železničar pri svoji službeni ednici. Glasovnice se ne sme podpisati ali delati na njej kakšnih pripomb.

Volitve so tajne, zato bo vsak zaveden železničar glasoval za listo, katere nosilec je Teodor Mravlje.

Maribor

Velike tožbe med nacionalnimi železničarji

R. Tumpej proti ing. J. Grudnu, podnačelniku delavnice

Boji med skupinami v organizaciji narodnih železničarjev se bodo menda v dohodni dobi temeljito raziščevali pred sodiščem. Radi raznih napadov in očitkov, ki so bili izrečeni na zborovanjih Zveze narodnih železničarjev v Narodnem domu, v delavnici državne železnice, po mariborskih gostilnah in ulicah, je namreč vložil najprej bivši vodja nacionalnih železničarjev g. R. Tumpej tožbo radi žaljenja časti proti ing. Grudnu, zvanjniku Alojziju Morausu, skupinovodji v delavnici in Lovru Kandusu, vpok. železničarju.

Drugo tožbo je vložil g. Tumpej proti ing. Grudnu radi govorjenja v Grajski kleti

Z demagoštvom bi se radi rešili. Mariborski heželezničarji so se zatekli k starim frazam in kakor vselej, tako tudi sedaj ob priliki volitev v bolniški fond pozivajo svoje ovčice, naj se vendar zavedajo nacionalne dolžnosti in volijo edino zveličavno nacionalno listo, katere nosilec je ta in ta. Zopet je, kakor pravijo, obmejni Maribor v nevarnosti in bog ne da, da bi se izkazalo, da je ta Maribor še vedno »nemškutarško rdeč«. Da, izkazalo se bo, toda povsem nekaj drugega, namreč to, da je Maribor sitovi zvezarji, namreč to, da je Maribor sicer delavski, tisti takozvani nemškutarji pa se skrivajo v vrstah naših nacekov. Vse grožnje, denunciacije in demagoštvo ne bo pomagalo. Železničarji bodo volili listo Teodorja Mravljeja, na kateri se nahajajo preizkušeni borci, ki so se leta in leta bojevali za izboljšanje položaja železničarjev. (Kako pa pride ljubljanski železničar Mravlje do naslova »nemškutar«, bodo pa gospodje, ki so to napisali, še lahko točneje povedali.)

Žalostna usoda brezposelnega delavca. Tuberkuloza in brezposelnost sta v zadnjih letih postala spremljevalca številnih delavcev, ki jim ni dano, da bi se zamogli preživljati s svojimi delavoljnimi rokami. Te dni se je dogodil slučaj, ki jasno osvetljuje bedo in pomanjkanje enega izmed številnih revežev, kateri tavajo kakor izobčenci po svetu. V soboto, dne 20. t. m. se je zglasil pri strojevodu Gerliču v Delavski koloniji brezposeln delavec Jozef Parklič iz Partinji. Zaprošil je za delo. Zaposlili so ga s spravljanjem premoža v klet, potem so mu dali večerjo in prenočišče. Drugo jutro so ga našli mrtvega v čumati, kjer je prenočeval. Po-

končno toži g. Tumpej Leopolda Šušteršiča radi govorjenja v Narodnem domu na zborovanju UJNZB.

Četrto tožbo so vložili uradnika Leopold Zavadlav, Prevolsšek Janko in Tušek Stanko proti ing. Grudnu radi prečitavanja neke liste železničarjev v Narodnem domu.

Razprava bi se imela vršiti dne 10. oktobra, pa je bila preložena na dan 3. decembra ob pol 9. uri pri sreskem sodišču št. 15.

Vse tožnike zastopa odvetnik dr. Vauhnik, a tožence brani odvetnik dr. Ravnik.

kojni je moral pretrpeti gotovo ogromno pomanjkanje, vrhutega pa je bil tudi jetičen. Crozna je usoda, ki so ji zapadli brezposelni, delavoljni delavci. Zlasti hudo prizadeti bodo ti reveži čez zimo, ki stojijo pred durmi.

Prestovoljno v smrt. V torek, dne 23. t. m. popoldne se je ustrelil v poslopju realne gimnazije 14-letni dijak Avgust Jelen. Prestrelil si je glavo in je na posledicah te poškodbe kratko nato preminul v mariborski splošni bolnici. Pogreb nesrečnega mladunca se je vršil v četrtek popoldne ob veliki udeležbi dijakov in drugega občinstva. — Zakaj obupava mladina? S tem problemom se bodo morali intenzivno baviti roditelji in šola. Potrebno je, da si bodo pridobili tako roditelji kakor šola zopet zaupanje mladine. Potem bo lažje odpraviti vzroke, ki vodijo mladino v obup.

Nepričakovana premestitev na glavnem kolodvoru. Službeni list drž. žel. objavlja, da sta premeščena iz Maribora železniška uradnika z glavnega kolodvora g. Zavadlav Leopold v Ljubljano in Prevolsšek Jakob na Jesenice. Kot se nam poroča, sta bila oba pozvana, da vložita prošnje za premestitev, nakar je g. Zavadlav vložil prošnjo in bil nato premeščen, medtem ko so premeštili g. Prevolsška brez prošnje. Oba premeščena sta bila do zadnjega odločna pristaša Tumpejeve linije v pokretu nacionalnih železničarjev. G. Zavadlav pa je bil obenem plačan vodja komisarijata nad razpuščenim »Podpornim društvom železniških delavcev in uslužbencev v smrtih slučajih«.

Še en samomor. V gostilni pri »Roži« na Koroški cesti je minulo sredi ponoči prostovoljno končal svoje življenje ključavničar Anton Bauer iz Konjic. Svoje dejanje je izvršil na ta način, da je v sobi podnetil ogelje. Ko so ga našli je bil že tako omamljen od plina, da je bila vsaka pomoč zaman. Zakaj je pokojni izvršil samomor, ni znano.

Mariborsko gledališče. Sobota, dne 27. okt. ob 20. uri »Hlapci«. Red B. Nedelja, dne 28. okt. ob 20. uri »Idealni soprog«. Premiera. Blok.

Razstava slik A. Trstenjaka se nahaja v palači Hranilnice dravske banovine v Mariboru, Tyrševa (Gospoksa) ulica in bo ostala odprta do 28. oktobra t. l.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Celje

Podružnice »Svobode« priredi v sredo, dne 31. oktobra t. l. v Delavski zbornici skioptično predavanje »Kmečki puntik«. Predaval bo s. Svetek. Začetek ob 8. uri zvečer.

Kranj

Važni sestanek. Splošna delavska strokovna zveza bo priredila v nedeljo, dne 28. oktobra ob 9. uri dopoldne v prostorih restavracije »Semen« delavski sestanek, ob 3. uri popoldne pa v stari šoli v Naklem. Ker sta sestanka za delavstvo važna, želimo, da bo obisk čim večji. — Po delavskem sestanku v Kranju se vrši seja pevškega odseka »Svobode«, katere se naj vsi pevci sigurno udeležijo.

Jesenice

Še en odmev obč. volitev

Delavec Lasnik Anton je pred sodiščem v Kranjski gori tožil Franca Kralja, da mu je ta na dan volitev na Jesenicah pred kolodvorom rekel: »Potem si pa izdajalec domovine, desetkrat ponovim, če je treba«, in to samo zato, ker je Lasnik, vprašan, koga je volil, odgovoril, da je kot delavec volil Čelesnika (t. j. nosilca delavske liste). Radi tega je Lasnik vložil pri okrajnem sodišču v Kranjski gori pod opr. št. Kps 222/33 zasebno tožbo zoper Kralja. Kralj se je pred sodiščem branil s tem, da je tajil besede, radi katerih je bil tožen, in je zatrjeval, da je rekel »Jaz pa punktaških list nisem in ne bom nikoli volil, ker so protidržavne in izdajalske«, in sicer na navodno izjavo Lasnika »Vidiš moje roke, jaz sem volil Stanovnika«.

Okrajno sodišče v Kranjski gori je dne 28. 11. 1933 razpravljalo o gornji tožbi in je Kralja oprostil krivde in kazni, razlogi te sodbe so pa brezpredmetni, ker je bila sodba po okrožnem kot prizivnem sodišču v Ljubljani dne 19. 2. 1934 pod opr. št. Kpr 74/34-2 v nejavni seji razveljavljena radi kršitve zakona.

Okrajno sodišče v Kranjski gori je na to razpravljalo o tožbi še 27. 3. 1934 ter je po dopolnitvi postopanja z zaslišanjem nadaljnih prič izreklo nastopno sodbo pod opr. št. Kps 222/33-17:

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Kralj Franc, rojen 27. 1. 1878 v Rafočah, srez Kamnik, r. k., tuzemec pristojen na Jesenice, srez Radovljica, tov. delavec na Jesenicah, Savsko nabrežje št. 15. zak. sin pok. Franca in pok. Marije, roj. Jeretina, oženjen, brez premoženja, še ne kaznovan se oprosti v smislu § 280 k. p. obtožbe, da je dne 15. 10. 1933 na Jesenicah ob plotu državnega kolodvora javno razgalil zas. tožilca Lasnika Antona in obenem o njem izrekel nekaj neresničnega, kar utegne škodovati njega časti, dobremu imenu in gospodarskemu kreditu, in sicer oboje z besedami: »Potem si pa izdajalec domovine, desetkrat ponovim, če je treba«, ter s tem zakrivil prestopok zoper čast po § 301/2 k. z. in po § 297-2 k. z. Zasebni tožilec Lasnik Anton trpi v smislu § 311 k. p. stroške kazenskega postopanja.

Razlogi:

Obdolženec je obtožen, da je na dan volitev 15. 10. 1933 zas. tožilcu med pogovorom izrekel očitke, kakor je razviden iz tenorja sodbe. O inkriminiranih besedah samih sta bili sodišču na razpolago samo dve priči, in sicer Rajhman Janez in Pretnar Jakob. Dočim pa je Rajhman Janez navedbe v ovadbi v celoti potrdil, je Pretnar Jakob v soglasju z obdolženčevim zagovorom inkriminirane (t. j. pod obtožbo postavljene) besede izključil ter je izpovedal, da je obdolženec rekel samo, da list punk-

tašev ni in ne bo volil, ker so protidržavne in izdajalske.

Z ozirom na očitno protislovje med navedenima pričama je sodišče dalo več vere izpovedbi Pretnarja Jakoba in to iz sledečih razlogov: Notorično je, da vlada na dan volitev med volilci precejšnje razburjenje in je sodišče mnenja, da v takem razpoloženju pač ni možno, da bi si Rajhman Janez tako točno zapomnil besede, ki jih je izustil obdolženec, da bi zamogel z vso sigurnostjo iste potrditi. Sodišče je vsaj mnenja, da na tako njegovo izpovedbo ni možno opirati krivdoreka, že po načelu »in dubio pro reo« (t. j. v dvomu za toženca). Tudi neglede na vse to pa je izpovedba Pretnarja Jakoba verjetnejša od izpovedbe prejšnje priče. Očividno si je bil svest tega že med dokaznim postopanjem tudi zasebni tožilec sam, ker je brez vsakega razloga načel dokazovanje, da je bil priča Pretnar Jakob v inkriminiranem času popolnoma pijan in da se radi tega ne more spominjati poteka dogodkov. Tudi ta poskus zas. tožilca pa se ni posrečil. Zakaj sodišče je na podlagi izvedenih dokazov prišlo do prepričanja, da Pretnar Jakob nikakor ni bil pijan, ko bi se naj izustile inkriminirane besede. Glavna priča za pijanost Pretnarja Jakoba je bila Vister Avgust. Le-ta pa niti sam ni mogel s sigurnostjo potrditi, da bi bil Pretnar Jakob ob priliki, ko je on prišel mimo letakov, pijan, marveč je izpovedal samo, da je sigurno bil pijan Pretnar, ker se je v ljudi zaganjal in ga je zanašalo. Dogodek, zatrjevan po zas. tožilcu, češ, da je Pretnar moral radi pijanosti odvesti stražnik, ne more spreminiti ničesar na položaju, ker se je ta dogodek, po pričevanju Vistra Avgusta samega, vršil šele popoldne približno ob 4. uri, dočim je iz pričevanja Pretnarja Jakoba v zvezi z navedbami obeh strank ugotovljeno, da se je inkriminirani dogodek vršil okrog poldneva. Sploh pa priča Vister ne potrjuje, da bi bil stražnik Pretnarja odvedel, marveč pravi samo, da mu je prišel Pretnar nasproti v družbi stražnika, pri čemer je šel Pretnar naprej, stražnik pa za njim in je le radi tega imela priča vtis, da Pretnarja stražnik pelje. Tudi neglede na vse to, pa je priča Vister Avgust zelo nezanesljiv in je njegovo pričevanje vzeti s precejšnjo rezervno, ker je izpovedal, da je šel nekako okoli poldneva mimo kolodvora in je tam opazil pred letaki obdolženca, Rajhmana in Pretnarja, dočim je pozneje sam izpovedal, da je bil do 12. ure v službi, da je na to šel domov jest in da je prišel na Jesenice šele ob 13. uri. Da priča Pretnar Jakob ni bil pijan, je moči sklepati tudi iz tega, da je vso noč pred inkriminiranim dnevom stražil predmetne letake JNS in da je iste stražil tudi inkriminiranega dne od 9. ure zjutraj do kritičnega dogodka. Tudi iz opisovanja dogodka po Rajhmanu Janezu in Vistru Avgustu ni moči sklepati, da bi bil Pretnar pijan. Vmešaval se je v pogovor med obdolžencem in zas. tožilcem povsem logično, pozneje se je sprehajal po Jesenicah in je prišel glasom pričevanja Vister Avgusta temu nasproti v družbi stražnika popolnoma tiho in mirno. Na podlagi vsega navedenega je sodišče prišlo do prepričanja, da obdolženec ni izrekel inkriminiranih besedi in da si jih je zas. tožilec v svoji rahločutnosti le tako tolmačil, kakor da bi šle izrečene besede, opisane po priči Pretnarja Jakoba na njegov račun. Izrek o stroških se opira na § 311 k. p. Sreško sodišče v Kranjski gori, odd. II., dne 27. 3. 1934. L. S. Bregar. Odpravek je točen. Vodja pisarnice: podpis.

Zoper to sodbo je vložil zas. tožnik Lasnik priziv radi kršitve zakona ter radi oprostitvega izreka. Okrožno sodišče v Ljubljani je določilo za dne 21. 9. 1934 javno prizivno razpravo, zaslišalo ponovno priči Rajhmana in Pretnarja in izdalo nižje citirano prizivno sodbo. Obdolženec je vztrajal pri svojem zagovoru, po branilcu dr. Vovku, advokatu in podžupanu na Jesenicah, zastopanom po dr. Vovku V. v Ljubljani, pa je, ne da bi bil trdil o Rajhmanu kaj konkretnega, sodišču predložil že po zaključku dokazanega postopanja sledečo listino:

(Dalje prihodnjič.)

Da se ve, da se zna. Morda bo koga zanimal slučaj, ki se je pripetil dne 18. t. m. V četrtek, 18. t. m. — na dan pogreba kralja Aleksandra — bi moralo obratovanje KID počivati. Večina obratov je tudi počivala, ne pa vsi. Dasi je bilo na razglasni deski tovarne razglašeno, da se praznuje od 6. ure zj. do 18. ure zvečer, je bilo delavcem v nekem oddelku rečeno na uho, da se bo delalo do 9. ali 10. ure dop. — kakor dolgo bo pač delo. Delavstvo se je uprlo temu in prva izmena kakor tudi druga izmena, ki bi morali delati od 6. ure zjutraj do 6. oz. 10. ure zvečer, sta izjavili, da na delo ne prideta, češ saj je tudi za nas umrl kralj in hočemo zaradi tega počivati in praznovati tudi mi. Pa se je našel nekdo, ki je rekel delavcem, ki so o tem govorili: »Da, kralj je res umrl, toda za lenuhe in za rogovileže ne! Vi vsi samo preveč zaslužite, pa nečete delati. Če bi imeli 30 odstotkov manjše mezde, bi radi delali.« Tako torej! Kje pa smo? Delavstvo je sklenilo, da si takih primkov ne bo pustilo dopasti. Saj je dovolj, če je podobne besede poslušalo že vsako leto za 1. decembra, zdaj pa je prišla v besednjak še beseda »lenuh«, da o besedi in primku »rogoviležev« sploh ne govorimo. Vsake stvari je enkrat dovolj in vsak lok je enkrat preveč napet, potem pa počni, ali se pa sproži. Tako bo tudi tu. Če ne bo že enkrat

Beg katoliških voditeljev iz Nemčije

Pobegnil je tudi jezuit pater Muckermann

Točno po »Slovenca« št. 223a z dne 2. oktobra t. l. poročamo v revanžo o ponovnih natolcevanjih »Slovenca« socialdemokratskih voditeljev Bauerja in drugih iz Avstrije:

»Sedaj je moral zapustiti Nemčijo znameniti pater Friderik Muckermann, ki je tajno pobegnil iz svoje domovine v Holandijo, ko je izvedel, da ga hočejo narodni socialisti aretirati in zapreti. Dr. Muckermann se je takoj po zmagi narodnih socialistov trudil, da poskuša najti sporazumno ploskev in je sedaj moral priti do spoznanja, da je boljše iskati rešitve in svobode onstran meja. Iz Nemčije sta pobegnili tudi pater Trasolt, voditelj katoliških mladinskih društev, ki je ušel na Norveško in msgr. pater Wolker, predsednik katoliških mladinskih društev vse Nemčije, ki je ušel v Švico.«

Iz tega poročila »Slovenca« sle-

miru in če se bo venomer razburjalo delavstvo, delavstvo ne bo več čakalo, nego pride pred javnost z imeni in dokazi, da bodo vedeli vsi, kaj se lahko godi v naši lepi Gorenjski krajin.

Protituberkulozni dispanzer. Obveščamo bratovske skladišnice ter prebivalstvo Jesenic in okolice, da se bodo v bodoče vršile ordinacije v Protituberkuloznem dispanzerju (bolnica krajevene bratovske skladišnice na Jesenicah) vsako soboto po sledečem redu, in sicer: Od 8. do 10. ure za ženske, od 10. do pol 12. ure za moške, od pol 12. do pol 13. ure pregled šolske mladine v šolah, od 13. do 14. ure zdravljenje bolnikov (pneumotoraks, tuberkulin itd.), od 14. do 15. ure rentgenološki pregled šolske mladine v dispanzerju, od 15. do 16. ure pregled žensk.

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo, dne 27. in 28. t. m. ob 8. uri zvečer (dne 28. t. m. tudi ob 3. uri pop.) prijetno dunajsko opereto »Hišica v Grinzingu« s Sv. Petrovičem in Gretl Theimerjevo v gl. vlogah. Dodatki običajni. Prih. spored za Vse svete: Sence preteklosti.

Ptuj

Spominke proslave povodom pogrebnih svečanosti za kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem se je v četrtek, dne 18. t. m. na Tyrševem trgu udeležilo veliko prebivalstva.

Premogokop v Medvedcih je začel zopet obratovati. Zaenkrat sicer v manjšem obsegu. Premog je prvovrsten. Kot izveemo, namerava pristopiti kot solastnica neka velika angleška družba, ki bo razširila obrat ter povečala kapaciteto in tako nudila zaslužek številnim brezposelnim. Zeleti je, da bi se to čimprej zgodilo, čeprav ni priporočljivo, da bo šel dobiček iz države.

Predavanje, ki je bilo zadnjič odloženo, se bo vršilo v soboto, dne 27. t. m. zvečer. Poskrbimo, da bo udeležba polnoštevilna.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

Hlapci. Vstop v svetovno pesništvo nam je priborilo revolucionarno meščanstvo s Prešernovimi »Poezijami«, ki so izšle tik pred marčno revolucijo. Vstop na svetovni teater nam je priborila borba proletarijata s Cankarjevimi družabno-kritičnimi dramami. Od »Kralja na Betajnovi« in »Narodovega blaga« pa do »Hlapcev« ena sama velika borba proti izkoriščevalcem, ena sama velika vera v zmago proletarijata. — Morda najjasneje je izražena v besedah učitelja Jermana: Narod si bo pisal sodbo sam, ne irak (liberalci) mu je ne bo in ne talar (klerikalci) ali ob pogledu na kovačevo roko: »Ta roka bo kovala svet!« Kaj zato če ta borba zahteva žrtve, kaj zato če upogne neznačajnega intelektualca Komarja in plahoga nadučitelja, kaj zato, če zamaja celo kovača Kalandra in na koncu celo zlomi samega voditelja Jermana, da reče: »Jaz ne bom več zboroval, vi, ki imate v srcih mladost in v pesti moč, vi zborujte!« ter sega po samokresu, saj: zadnjič nas je bilo troje, o Božiču nas bo že sedem »antikristov.« In število »antikristov« raste od dne do dne... Danes je »huda pozeba vsepovsod« in bolj kot kedaj prej rabimo ljudi Kalandrovega kova in vere; zato so danes »Hlapci« vsaj tako aktualni kot tedaj, ko jih je Cankar pisal.

Nekaj svežega pri tej predstavi je bila **Nakrstova kreacija Jermana**, le škoda, da v nekaterih prizorih preveč hiti, da trpi izgovarjava. Zdi se, da je to res njegova vloga. Posebno izrazil po maski in igri je bil tudi to pot **Furjanov župnik**. Kot **Hvastja** se nam je po svoji zanimivi zamisli predstavil g. **Košič**. Komar g. **Pavleta Koviča**, **Kalander g. Grom** in učiteljica **Geni gđc. Starečeve**, ki je morda nekoliko pretiravala, ter druge vlo-

di, da so mogli navedeni ubegli katoliški voditelji mladinskih društev Nemčije celi dve leti fašistične vlade, v času, ko so letele glave socialističnih voditeljev pod težko sekuro, nemoteno nadaljevati svoje delo katoliških akcij. Jasno, da za te voditelje tudi sedaj ni obstajala kaka posebna nevarnost, ko se Hitler trudi radi Posaarja za konordat z Vatikanom. Patri jezuitje pa so kljub temu kakor zajci pobegnili na vse vetrove v Holandijo, na Norveško in v Švico, ker je pač menda samo zapihal bolj hladen jesenski veter. »Slovenec«, ki je tolikokrat tako strupeno zlival golide na socialistične voditelje, ki so stali do zadnjega na dunajskih barikadah, na ruševinah delavskih domov, ki so jih obstreljevali s kanoni, isti »Slovenec« sedaj brez sramu poroča z debelim tiskom o tem zajčjem begu katoličanov dr. Muckermanna in tovarišev iz Nemčije. To so junaki!

še so bile v sloju spretni Kovičeve režije. O gđc. **Kraljevi**, ki je z Lojzko praznovala svoj umetniški jubilej se da reči le to, da nam zna vedno znova in znova seči do srca.

J. D.

Književnost

Ivan Vuk: Po valovih Donave široke... (Beleške iz potnega dnevnika, je naslov knjigi, ki je pravkar izšla v založbi revije »Naša pot« v Ljubljani.) — Pisatelj Ivan Vuk je opisal potovanje od Beograda do Radujevca v prav prijetni obliki, ki se čita kakor potopisni roman. Potopis je opremljen z 19 slikami starih rimskih trdnjav in gradov, Smedereva, Železnih vrat in njenih znamenitosti, Trajanove ceste in drugih, ki so prav zanimive. Pot skozi Železna vrata z vsemi divjeromantičnimi posebnostmi je opisana tako, da bo čitatelj čutil, kakor da se pelje mimo tistih nevarnih skritih pečin reke Donave. — Zunanja oprema knjige je

lepa, trobarvna z zemljevidom Donave. — Knjiga stane 16.— Din. Za naročnike »Del. Politike« 10.— Din.

Totalizirana Avstrija ne rabi več krščanskega socializma. Sedaj ko se vsa Avstrija nahaja zopet v politični tiski katoliške cerkve, je postal krščanski socializem odveč. Ko je Viktor Adler iz dunajskih predmestij prvič pripeljal v parlament »socialne demokracije«, je zvit Lueger sklenil izbijati klin s klinom: ustanovil je krščansko socialno stranko. Ko pa je ta stranka uresničila prvi in glavni del svojega naslova in končno dosegla krščansko državo, ji je drugi del naslova, socializem, postajal vedno bolj nepoti. Stranka se je pod pritiskom Heimwehra vedno bolj tajala, dokler ni te dni mirno »za spala«. Ni je rešila petdesetletna tradicija, ne blesteča imena Luegerja, Seipla in Kunschaka.

Prošli teden so prenesli Dollfusovo truplo iz začasnega groba in so ga položili v kamenit sarkofag poleg Seipla, v nalašč za to blagoslovljeni Seipl-Dollfusovi zaobljubljeni cerkvi. Ob tej priliki je katoliška Kirchenzeitung« prinesla značilen članek dekana salcburške teološke fakultete, profesorja Adamerja, v katerem ta »učenjak« načenna vprašanje, ne bi li kazalo postaviti na oltarje poleg slik nekdanjih avstrijskih vladarjev, svetega Ludovika, Henrika in Leopolda, tudi sliko zadnjega avstrijskega kanclerja — mučenika Dollfusa? Po profesorjevi trditvi je že mnogo pobožnih Avstrijev, ki so v sili klicali ime plemenitega vojvode, bilo na presenetljiv način uslišanih. Torej mož se zavzema javno za to, da se proglasi Dollfusa svetnikom.

Patentirali smo izdelavo garantirano nepremočljivega Hubertus-sukna.

Ker nikomur ne prodajamo Hubertus-sukna, dobe se samo pri nas vsem znani

HUBERTUSI

katerih nepremočljivo sukno izdelujemo po patentu št. 7644/31.

Prosimo pazite!

Samo s patentnim zaščitnim znakom naznačeni Hubertusi so pravi

Tivar-Hubertusi

iz garantirano nepremočljivega sukna

TIVAR-OBLEKE

Kupujte kruh in pecivo od Delavske pekarnice Celje

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.